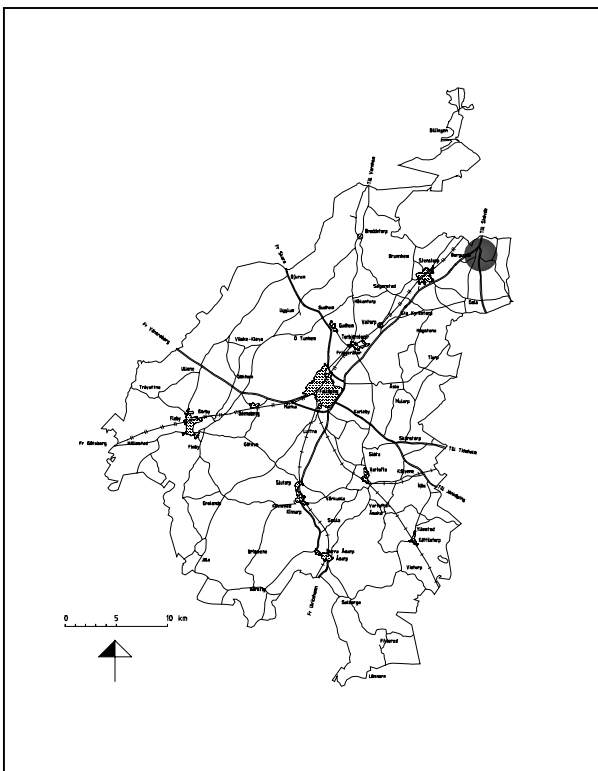

OMRÅDESBESTÄMMELSER Borgunda

STADSBYGGNADS- AVDELNINGEN 2006

Falköpings kommun

Beslut om samråd

BN § 77, 2006-06-15

Beslut om förnyat samråd

BN § 147, 2006-11-16

Samråd

2006-07-04—08-18

Förnyat samråd

2006-12-14—2007-01-19

Antaget

BN § 23, 2007-02-22

Laga kraft

2007-03-27

OB 07-039

BAKGRUND

Den kunskap som går att utläsa ur kulturlandskapet och bebyggelsemiljön är värdefull för förståelsen av gångna tiders livsvillkor, seder, skick och bruk. I den kulturhistoriska inventeringen "Hus och miljöer på Falbygden" beskrivs kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader på landsbygden. Dessa objekt ligger ofta inom sådana områden som dessutom är av stort värde från landskapsbildssynpunkt.

Enligt kommunens översiktsplan (ÖP 90) är de värdefulla kulturmiljöerna en resurs som så långt som möjligt skall bibehållas för kommande generationer.

Förändringar i markanvändning och bebyggelse bör därför ske varsamt och med stor hänsyn till de kulturhistoriska värdena.

SYFTE

All bebyggelse, oavsett ändamål, samverkar i upplevelsen av kulturmiljön och landskapet. Det är därför viktigt att även icke bygglöpliktiga åtgärder uppfyller de allmänna aktsamhetsreglerna såsom de föreskrivs i plan- och bygglagen (PBL 3:1, 3:10 och 3:12) angående t.ex. byggnaders placering, utformning, färgsättning och materialval.

BESKRIVNING

Borgunda by ligger nedanför Borgundaberget i nordostsluttningen av Nordfalan och omges av ett öppet odlingslandskap. Från byn i den branta sluttningen har man stora utblickar mot slätten nere i öster. Lövträd växer kring gårdar samt på impediment och vid vattendrag i sluttningarna. Över bergssluttningen ner mot byn går stengårdsgårdar i långa rader, på ömse sidor om vägen Falköping - Skövde.

Före laga skiftet på 1840-talet var Borgunda en av Västergötlands största byar med ett 30-tal hemman. På 1790-talet reglerades den täta och oregelbundna tresädesbyn. Endast kring kyrkan sparades något av den oregelbundna gamla byplanen. Upphovsmannen var Pehr Tham på Stora Dala som ville skapa ett alternativ till enskiftets splittrade byar. Breda gator och glesare bebyggelsemönster skulle ge bättre boendeförhållanden och motverka att eldsvådor spred sig. Delar av planen återfinns i det nuvarande vägsystemet söder om kyrkan.

Den vitputsade stora kyrkan byggdes 1766-67 men präglas av ombyggnader 1890 då korsarmar och torn tillbyggdes. På samma plats låg en romansk kyrka från 1100-talet. Kyrkan dominerar bebyggelsen p.g.a. sin storlek och sitt höga läge. Den är vida synlig i det öppna landskapet.

Förutom kyrkan består bybebyggelsen av bondgårdar, skolhus, f d lanthandel, bygdegård (relativt nybyggd)

och i söder enstaka småhus från 1960-80-talen. I de södra utkanterna är bebyggelsemiljön splittrad, dominerad av Vattenverkets stora byggnader och med böningshus av olika ålder och skiftande utformning.

Mangårdsbebyggelsen i byn är överlag uppförd fr.o.m. tiden efter 1800-talets skiften fram till ca 1930. Flera böningshus har dock genomgått olika slag av förändringar alltsedan 1960-talet. Ekonomibebyggelsen har huvudsakligen traditionella former och material. Genomgående har gårdarna samlad bebyggelse med stora träd kring böningshusen. Den bebyggelse som har behållit mest av ursprunglig karaktär ligger samlad söder om kyrkan, som tillsammans med tomternas häckar och stenmurar samt bygatans stora lövträd är viktiga för upplevelsen av bymiljön. Borgunda hör till de Falbygdsbyar som trots 1800-talets skiften ger ett helhetsintryck av en stor samlad by.

I och kring byn ligger flera förhistoriska fornlämningar, bl.a. en hällkista.

Av riksintresse för kulturminnesvärden är kulturlandskapet som i stora drag återspeglar den gamla storbyn med traditionellt byläge i platåsluttningen och åkermarkens lokalisering i terrängen ovanför byn bl.a. med det stora fornåkerområdet. Viktig är också bebyggelsemiljön i stora drag, med lämningarna av de gamla byplanerna samt den välbevarade bebyggelsen söder om kyrkan.

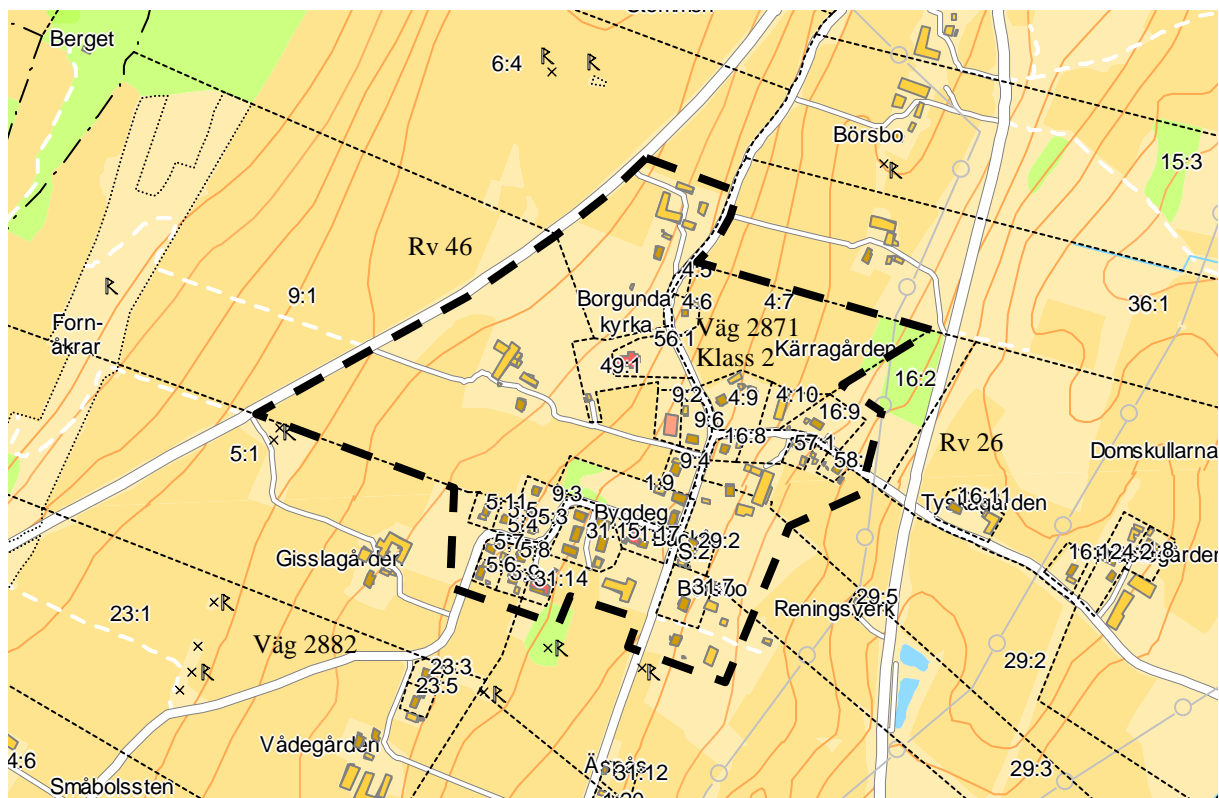
Väg 2871, som löper genom byn, ingår i länsstyrelsens och vägverkets inventering "kultur på väg" från 1997 och har där klassats som en klass 2 väg. Klassningen innebär samtidigt att man formulerat hur vägen och vägområdet skall skötas för att tillvarata och helst stärka väglandskapets värden och särdrag.

Kyrkan och kyrkomiljön skyddas av 4 kap. Lag om kulturminnen m.m.

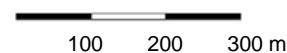
Del av området utgör samlad bebyggelse (BN § 134 1987-06-11).

Sammanfattning

- Bymiljö som behållit intrycket av stor samlad by.
- Kyrkan dominerar bebyggelsen och omgivande landskap.
- Område av riksintresse.

Skala 1:10000

OMRÅDESBESTÄMMELSER

Utöver plan- och bygglagens generella regler om bygglovplikt enl. 8 kap. PBL och krav på bygganmälan enl. 9 kap. PBL skall nedanstående åtgärder omfattas av lovplikt.

Generell bygglovplikt gäller för en- eller tvåbostadshus inom "samlad bebyggelse".

1 § Utökad lovplikt

1 mom.

Inom på kartan markerat område utvidgas bygglovplikten till att gälla:

- uppförande av komplementbyggnader
- mindre tillbyggnader
- omfärgning av byggnad
- utbyte av fasadmaterial
- utbyte av takmaterial
- andra ändringar som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende (t.ex. byte av fönster: typ, storlek, spröjsning)

2 mom.

Inom på kartan markerat område krävs även bygglov för att uppföra, bygga till eller på annat sätt utvändigt ändra ekonomibyggnader för jord- och skogsbruk.

--- Gräns för områdesbestämmelser

3 mom.

Inom på kartan markerat område krävs rivningslov för rivning av byggnader och andra anläggningar.

2 § Avgifter

För ansökan om bygglov/bygganmälan skall avgift erläggas enl. Taxa för byggnadsnämndens verksamhet.

För åtgärder då bygglovplikten utökas, jfrt de generella reglerna 8 kap. PBL, skall regeln om reduktion av avgift enligt 3 § bygglovtaxan tillämpas så att ingen avgift skall utgå.

Utför någon utan lov en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov eller marklov skall byggnadsavgift tas ut. Byggnadsavgiften skall bestämmas till minst 500 kr. (10 kap. § 4 PBL)